

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Naționaliștii și Croații.

Încă pe vremea vacanțelor lungi parlamentare de astăvară se făcuse vorbă prin ziarele maghiare, că după redeschiderea dietei deputații naționaliști vor da mâna cu Croații din dieta ungară și împreună vor duce o luptă energică de răsturnare în contra actualului guvern, folosindu-se de toate armele obstrucției, pe cari le-a întrebuintat la timpul său și coaliția maghiară, ajunsă prin obstrucție stăpână pe situația politică.

Dieta s'a redeschis la termin, în 10 Octomvrie nou, dar știrea despre alierea deputaților naționaliști cu Croații nu s'a adevărit. Croații au purtat singuri lupta în contra guvernului și în contra majorității parlamentare.

Mai târziu apoi și-a făcut cursul prin unele ziare, maghiare și române, o altă știre interesantă, anume, că ministrul-prezident *Wekerle* ar fi avut o întrevedere în culorele dietei și un schimb de vorbe cu unii dintre deputații naționaliști, în scopul de a ajunge la o înțelegere cu ei, ca să nu facă și ei greutate guvernului, ci să lase ca legile urgente, referitoare la transacția cu Austria, să treacă fără pedecă prin dietă. Se vorbea despre un formal *compromis* între guvern și deputații naționaliști, cu toată nădejde nici un *compromis* n'a fost legat între ei.

Deputații naționaliști s'au purtat însă, cu toate acestea, foarte rezervați în dietă. N'au prea lungit vorba și Croaților nu le-au sărit întru ajutor. Lucru părea de neînțeles pentru mulți dintre ceice cunoșteau atitudinea de mai înainte a deputaților noștri, și explicarea și-o făcea fiecare în felul cum înțelegea situația politică.

Vine însă acum domnul deputat Dr. A. *Vlad* și lămurește pe deplin chestia, în prim articolul pu-

blicat în numărul de Marți al „*Luptei*”, în care spune, că nici deputații naționaliști și nici ministrul-prezident *Wekerle* n'au luat nici un angajament cu ocaziunea schimbului de vorbe care a avut loc între ei, și prin urmare despre vre-o înțelegere între ei nu poate să fie vorba. Atitudinea rezervată din dietă a deputaților naționaliști a fost dictată cu totul de alte motive. Și motivele acestea domnul Dr. *Vlad* le expune în articolul său dupăcum urmează:

„Înainte de toate să ne dăm samă, că o obstrucție croată-naționalistă la nici un caz nu ar fi putut cauza căderea guvernului. Abstrăgând dela împrejurarea, că Maghiarii în nici un caz nu ar fi admis posibilitatea aceasta, este totodată și cunoscut în cercurile politice, că guvernul actual nu va fi abandonat de sus, până când nu va rezolva toate problemele, pe cari i le-a impus Coroana. Între acestea probleme cea mai importantă este problema sufragiului universal, a cărui deslegare cauzează multă bătaie de cap guvernului, și este secret public, că majoritatea coalitată bucuroasă s'ar scăpa de această sarcină.

Orice acțiune și luptă obstrucționistă din partea naționalităților ar fi fost bine venită guvernului, pentru că de o parte s'ar fi amânat chestiunea votului universal, iar de altă parte iar fi dat guvernului în mână o armă puternică în contra noastră, cu ajutorul căreia își putea mai ușor valida punctul de vedere șovinistic la facerea reformei electorale. Ar fi fost o greșală tactică neiertată, dacă guvernul ar fi ajuns în poziția de a ne prezenta la Viena ca pe un element turbulent, care împedea rezolvirea afacerilor de extremă importanță pentru prestigiul monarhiei. Când știut este, că din partea Coroanei pentru aceea a fost sulevată chestiunea sufragiului universal, ca cu ajutorul lui să se înfrângă curentul kossuthist, care este o pri-

mejdie permanentă pentru existența monarhiei, atunci ar fi fost o mare greșală, ca deputații noștri prin obstrucție să împedea votarea transacției și să ne prezentăm ca un element neapt și incapabil de a pricepe marile interese ale monarhiei. Din celea expuse e clar, că partidul naționalist nu a avut nici un motiv serios, ca să porceadă altfel. A te angaja la o acțiune, numai pentru a face neplăceri guvernului, și fără de a avea altă țintă, credem, că nu era demn de un partid serios, care trebuie să ție cont și de interesele reale ale țării. Este altă chestiune, că oare guvernul de fapt, cu scop de a rezolva chestia naționalităților, sau numai cu scop de a sonda ținuta partidului naționalist, s'a pus la taifas cu ai noștri“...

Noi nu putem, decât să aprobăm motivele acestea, din cari deputații noștri și-au impus rezervele pe cari le-au observat dela redeschiderea dietei, întâmplată în 10 Octomvrie, până la intrarea ei în vacanțele de Crăciun. Pentru că într-o adevăr, nu reprezentanții legali ai poporului român din statul ungar sunt chemați să pună pedeci realizării dorințelor Coroanei, mai ales, când întră dorințele acestea se află și un punct, care formează punct de program în politica noastră românească: introducerea sufragiului universal la alegerile pentru dietă. A făcut deci bine clubul deputaților naționaliști, că după motivele acestea și-a croit atitudinea din dietă, și nu s'a aruncat în focul, din care în cazul cel mai bun nu putea să scoată castane, decât numai pe sama — Croaților.

Ne mulțămesc explicațiile ce ni se dau cu atât mai vărtos, cu cât motivele acestea le recomandam noi atențiunii deputaților noștri din dietă încă înainte cu un an. Atunci le spuneam și îi rugam, să fie mai calmi, mai concilianți, mai prevăzători, pentru că cu cât vor fi mai

răsboinici, cu atât mai târziu vom căpăta legea despre sufragiul universal, iar asta cu atât mai rea are să fie pentru noi. Ne pare bine deci, că punctul nostru de vedere a fost acceptat din partea lor. Dacă-l acceptau însă din capul locului, era poate și mai bine.

Cronică bisericească.

Viața preotului.

(Fine).

Creștinismul întoarce lucrurile. El pune în rândul întâiu frumseța morală, iar în locul puterii fizice tăria sufletească. Pe această basă au și apărut în siml. Uni. atâtea strălucitoare personalități morale, dela apostolul Paul înainte, întinzându-se o oaste luminoasă de sfinți, cari colorează atât de frumos ceriul bisericeii.

Vedem tăria morală, apărând sufletul, dominând corpul. Și aceasta e problema noastră până azi. Marea chestiune a dragostei creștine e în foarte strânsă legătură cu concepțiunea despre nemărginita valoare a sufletului. Fiecare ființă omească este ființă sufletească, deci trebuie iubită.

Ei bine, concepțiunile acestea au a ne conduce și pe noi. Să avem cu mândrie conștiința, că în noi se sălășluiește un suflet, iar el trebuie să domnească, ca partea cea mai înaltă a ființei noastre. Nu înclinările trupului să ne fie lege, nu lui să-i robim sufletul, ci dimpotrivă. Să primim cu bucurie, că ne-am putut împotrivi ispitelor trupului și oă sufletul trăește în noi.

Biserica a lucrat cu consecvență în această chestiune, s'a îndreptat după principiile ei. Căci o deosebită cinste a dat aceluia ce a avut cunoștința, că trăește sub scut creștin și s'a distins prin domnia sufletului asupra trupului. Atâția bărbați mari au luat drumul pustiei, ori și-au impus diferite alte privațiuni. Biserica îi cinstește, pentru că până la așa punct au putut să domineze trupul.

Noi, cari trăim în concepțiunile materializate ale secolului, înclinați spre des-

FOIȘOARĂ.

Țiganca.

— Povestire cehă. —
(Fine).

Toma se frecă la ochi, pentru ca se vadă mai bine. Nu-i venea să creadă. Pentru că toate acestea le-a mai văzut el odată, atunci, în pădure, când venea dela târg cu Iulina.

Ceva mai în fața publicului, pe o piatră mare ședea un țigan mai tinăr, cu chitara la grumaz. Își purta degetele pe corzile ei, și începu să cânte din gură un cântec, care sămăna cu șueratul vântului și cu murmurul râului din pădure. Dintr'un tufș din apropiere sare de odată, sprintenă ca o căprioară, o fată cu părul ca peana corbului, și cu bani de aur și cu panglici roșii prin păr. Ca o mantauă de catifea o acoperea părul, care era aproape să se sărute cu pământul. Un suris dulce se ivi pe buzele ei, și două rânduri de dinți albi se văzură, ca două șire de mărgele albe.

Fata începu să alerge în jurul țiganului, ca o căprioară, care se ferește de

glonțul vânătorului. Sărea ca stropul de apă de pe piatră pe piatră. Se învârtea într'un picior de o sută de ori, iute ca fusul. Iar când a terminat țiganul, i-s'a aruncat în brațe, și țiganul a ridicat-o sus în aer, și așa a eșit cu ea de pe bină. Cortina cade. Aplause șgomotoase răsună în sală. Din mii de piepturi se rostește cuvântul: frumos, admirabil. Țiganca a trebuit se apară de nou pe bină, și se primească buchetele și cununile cele multe ce i le oferea publicul. Damele își deslegau scumpețurile dela grumaz și le aruncă țiganței pe bină, iar din toate părțile nu se auzia altă vorbă decât „*d'a capo, d'a capo!*”

Țiganca a trebuit să facă voia publicului și să se mai producă odată. De astădată era singură pe bină, fără țigan. Ea avea chitara în mână, și ea singură își acompania cântarea. Și cânta țiganca doine de cari se cântă în satul lui Toma, și de cari răsună pe la ei acasă văile și pădurile. Și le cânta tot așa cum le cânta Iulina acasă, cu acea șoadă schimbare de glas, pentru care o râdea toată lumea. Și aici cum era de încântată lumea de modul ei de cântare! Toate inimile erau mișcate până la lacrimi. Mai mișcat era Toma, care plângea cu lacrimi calde. Își aducea

aminte de sara în care Iulina a rămas ca pierdută în alte lumi la auzul cântării privighitoarei din tufșul de pe strada lor, și se gândea la vorbele Iulinei, că ea și-ar dori așa o viață, care să-i fie ei și altora spre bucurie. Și iată, că acum a ajuns să aibă o astfel de viață. Din siml lui se stânse și ultima schinteie de supărare, ori de manie, și-i părea chiar bine, că lucrurile s'au întâmplat așa cum s'au întâmplat. Bine că Iulina e fericită!

Cortina căzu. Alt șgomot de aplause și de vorbe de laudă la adresa țiganței, iar în urmă publicul începu să iasă din teatru. Eși și Toma. La ușa îl aștepta însă un lacai, cu șinoare de argint pe haine, și-l bătu pe umere, întrebându-l de nume. Toma îi spuse numele, mirat de curiositatea necunoscutului, iar acesta se plecă cu reverință în fața lui, și-l rugă să poftească cu el. Toma credea, că vre-un mușteriu, fiind mulțămit cu postavul cumpărat, vroia să mai comande, și plecă în urma lacaiului.

Dar altcineva voia să-l vadă și să i vorbească. Cu ochii ei cei ageri Iulina l'a văzut în teatru și l'a cunoscut.

Prin multe coridoare a trecut Toma, până a ajuns la o ușă, pe care i-a spus

lacaiul să intre. Toma intră și se află într'o odață plină de flori și în — fața Iulinei. Iulina îi întinse amândouă mâinile, cu suris prietinesc pe buze, dar cu ochii plini de lacrimi.

— „Ești tot supărat și acum pe mine?” — zise ea, — mă blastemi, mă vorbești de rău și acum, ori mi-ai ertat aceea ce ți-am făcut?”

— „N'am fost eu supărat nici odată pe tine, — răspuse Toma, — nu te-am blăstămat, și nu te-am vorbit de rău. Eu n'am să-ți ert ție nimica, ci din contră, tu trebuie să-mi dai mie ertare, pentru că voiam să te țin închisă în căscioara mea, pe când lumea ta e lumea cea largă, în care oamenii te primesc cu cununii de flori, cu daruri și cu vorbe de laudă. Eu nu te am înțeles, și nu știam să tâlcuesc boala ta. Bine că acum ești vindecată. Și așa cred, că acum vei fi și fericită. Fericită și mulțămită, așa cum îți dorea inima“.

Iulina se întristă și puse capul în jos, cu privirile la pământ. Afară se auzi o voce dură. Toma recunoscu în ea vocea țiganului cu chitara. Țiganul întrebă de afară, că ce face Iulina atâta în odaia ei, și lasă să o aștepte trăsura afară? Așa era

fătări, rădem azi de bărbații cari au avut atâta putere de sacrificiu, cari s'au supus disciplinei creștine și au trăit sufletește, atât pe cât este posibil unui om a trăi. Rădem, dar să ne plecăm puțin asupra noastră înșine și să ne gândim numai: oare am fi capabili noi cei de azi de atâta putere de sacrificiu? Oare simțim noi sufletul nostru vibrând cu atâta putere, ca la acei bărbați străluciți ai creștinismului, care-și urmau calea lor dintr'o convingere atât de adâncă? Să nu privim numai austeritatea și rigorismul vieții lor, cari azi ne par inadmisibile, sau chiar necreștine; să privim substratul moral, care stă la baza acestui sacrificiu, care se chiamă viața austeră și avem să vedem, că ea înseamnă o intensă viață a sufletului, o conștiință puternică și din acest punct de vedere e cu totul conformă sistemului creștin de dominare a sufletului asupra trupului.

El drept, că rigorismul a fost deseori osândit de biserică, iar azi chiar și cel blând are mulți dușmani. Vom fi de acord însă cu toții, că mai multă putere și conștiință morală este în rigorism decât în laxism. Azi, când se găsec oamenii, cari nu sunt în stare să se abțină dela o țigară, nu ne-ar strica de loc să ne adăpăm la exemplele morale ale celor cu viața rigoristă în sensul rațional și admis de biserică. Să nu uităm, că biserică a cinstit totdeauna și a dat un titlu mai mult celor care s'au distins în aceste virtuți. Spre deosebire de rigorismul extrem, noi vom numi pe cel admisibil austeritate; iar dacă și asta e prea mult, nu impunem, ea fariseii, ci zicem: se cuvine fiecăruia să stea în cumpătare și măsură.

Aceasta să fie regula pentru viața trupului, nelăsând gusturile și poftetele să covârșească ceea ce e mai curat în noi: sufletul. Și pe această cumpătare să zidim și relațiile noastre cu societatea. Un astfel de preot atrage, fiindcă păstrează atmosfera de sfințenie în jurul său. Căci sfințenia e cununată cu viața cumpătată și austeră și se știe, că omul de preferență alege pe acești preoți ca confidenți ai sufletului lor, adică duhovnici. De sigur, cum să te duci la cel care ți-se pare că nu stă mai sus decât tine pe scara sfințeniei?

Voiu încheia cu povestirea ce urmează a unui preot catolic, unde e vorba de măsura ce trebuie ținută în relații. „Eu am văzut cu ochii mei scena pe care vreau să v'o povestesc. Preotul are un glas frumos. După prânz e rugat cu stăruință să cânte. Se lasă să fie rugat... așa e obiceiul. Sfârșește cedând, și asta tot după obicei. Iată-l în picioare lângă pian, unde se duce să se așeze doamna. Toți cer să se cânte Le Lac, de Lamartine, pus pe muzică de Niedermayer. Cântărețul se întrece pe el însuși, nu mai puțin și cântăreața. Cei de față sunt extaziați. La strofa din urmă ambii executanți își îndoiesc însuflețirea. „Vântul care geme,

de respingătoare și de ofenzătoare vocea țiganului!

Iulina îngălbini când o auzi. „Ești iute pe ușile acestea, îi zise Iulina lui Toma, arătându-i o eșire secretă, — să nu te găsească aici, că suntem perduți amândoi. Mergi numai înainte, că ești tocmai la stradă. Se tem foarte mult că voi fugi, de aceea nu mă scapă din ochi nici pe un moment“.

Cum însă vocea de afară nu se mai auzi, și nici pași nu se simțiau pe afară, Iulina mai stătu puțin de vorbă cu Toma, care stătea în ușa secretă, cu mâinile în mâinile Iulinei.

— „Spune sănătate și voe bună celor de acasă, dacă se mai gândesc la Iulina și nu o desprețuesc. Ași trimite bucurosuvenire câte ceva la toți cei de acasă, dar nimic din ce capăt nu e al meu, ci tot e — al lor. Ai văzut câte cununi de flori am primit în sara aceasta? Toate le a-și da pentru o singură floare, culeasă de mine din pădurea noastră! Așa mă doresc acasă!...“

— „Vino atuncea, vino cu mine! zise Toma. Și dacă nu vrei de voe, te duc eu de silă. Aici nu mai poți să stai, între călharii acestia, cari trag tot dela tine, și

restia care suspină — parfumul ușor al aerului tău îmbalsamat — tot ceea ce se înțelege se vede și se respiră, — totul zice: ei au iubit“...

Și preotul repetă cu un accent de tenor prim de operă: „Totul zice... totul zice... totul zice... ei au iubit“. Iar doamna, pe clapele pianului subliniază cu oarecare tremur și avânt artistic cuvântul din urmă al cântului. Intre aplauzele cari isbucniră, am auzit pe un domn bătrân cu mustețile albe, care stătea lângă mine, zicând vecinului său: Preotul acela cântă foarte bine, dar să ști, că când voi vrea să mă mărturisesc, nu el o să fie omul meu!“

Ce bine se potrivesc aceste cuvinte spuse în Franța, cu ale altuia, care le spunea în România: „Să nu se creadă, că lumea creștină preferă pe preotul, care se aseamănă cu ea și în plăceri. Nu!“

Din România.

„In cheștiunea agrară“.

Așa e intitulată cartea dlui I. G. Bibicescu, directorul Băncii Naționale din București, despre care am făcut pomenire într'un număr mai recent al ziarului nostru și căreia „Secolul“ din București îi face următoarea apreciere:

„Sunt cărți ce se scriu fără a spune ceva nou. Sunt cărți însă ce apar, pentru a produce curente, a deștepta nouă idei. Acestea sunt opere ale unei personalități. Din acestea e cartea ce poartă titlul „In cheștiunea agrară“, datorită dlui I. G. Bibicescu.

Acest mic studiu, — căci el nu conține mai mult de 135 pagini — este o privire succintă, făcută de un cunoscător, asupra întregii cheștiuni agrare dela noi, din România.

Și ceea ce isbește dela început pe lector, este nobila pasiune ce inspiră pe autor. Se vede bine, că o inimă a bătut, când mâna scria și se simte, că cel ce a scris pentru țărani, îi iubeste. Atât e de ajuns pentru a face simpatică, nu numai interesantă, broșura ce vom să o analizăm aci.

Se găsec multe expresiuni, cari denotă sinceritatea iubirei de popor. Alegem la întâmplare: „O spun cu cea mai adâncă măhnire, că noi n'am cam îmbiat acest popor cu recunoștința și cu dragostea noastră. Am uitat, că drepturile ni-s date spre a ne servi țara, că datorită și conștiința ne impun a le exercita în scopul de a întări temelile statului, îngrijind de bunăstarea mulțimei, care prin manca sa produce avuția și prin numărul său puterea țării.

Drepturi ne-au dat instituțiile noi; sentimente — mai ales democratice — și inițiativă, nu ne puteau da.

Așa, încât ne-am bucurat de situațiile ce am dobândit, ne-am folosit de ele pentru un trai tot mai bun, dar pus-am pe popor și nevoile lui la urma tuturor grijilor noastre, — dacă și așa l-am pus.

Nu s'au văzut dintre noi, decât rar, apărători calzi ai cauzei mulțimii țărănești,

cari fac să fi atât de nefericită, cum văd că ești!“

— „Da sunt nefericită, foarte nefericită, — încheie Iulina vorba, — dar totuși nu pot merge cu tine. Trebuie să rămân aici, pentru că a-și fi și mai nefericită dacă ar trebui să trăiesc și eu ca ceea-laltă lume. Eu nu mai trăiesc pentru fericierea mea, ci pentru aceea, ce până acum nu știam cum se numește, dar acum știu, că i-se zice „arta“. Unde mă chiamă arta, acolo merg. Nu mă pot împotrivi. Și când mă gândesc a fi cea mai nefericită faptură pe lumea aceasta, nu am decât să mă apuc de joc, ori de cântare, și toate le uit. Parcă aripi îmi cresc, cu ajutorul cărora pot să sbor în alte lumi, depărtate și necunoscute. Atunci le uit toate. Uit că sunt săracă și chinuită, că sunt desprețuită, și-mi închipuesc că-s mai mare decât o împărăteasă...“

Pe afară se auziră de nou pași. Iulina împinse pe Toma pe ușă afară, și trânti ușa în urma lui, după ce-i mai spuse următoarele ultime cuvinte: „Mai gândeste-te la mine, și te roagă pentru mine, dar nu mă compătimi“.

și nu mulți. Nu s'au văzut de cei cu aceea credință caldă și statornică ce mișcă munții. Nu s'au văzut oamenii pe cari nimic să nu i fi odihnit până nu vor fi văzut binele și dreptatea întronate în țară, bunăstarea sălăsluită în mulțime, și deci temelile acestui stat și acestui neam statornic stabile“.

Dnul I. G. Bibicescu, după o astfel de profesiune de credință, intră în primul capitol al studiului său, atingând, cum era de așteptat, cheștiunea stărei actuale a țărâniei. D-sa ia pe rând diversele aspecte ale vieții rurale, demonstrând, cât de rău stau țărani în România.

Dnul Bibicescu arată lipsa de temeie a acelor medii statistice, cari caută a demonstra, că aproape toți țărani au o anumită porțiune de pământ.

Dnul I. Lahovary, fost ministru, a zis: „Sătenii nostri posedă în proprietate 3.319.695 hectare pământ... ei le cultivă absolut după placul lor; prin urmare, nu pot să se plângă, că exigențele marilor proprietari sau arendași ar fi uzurare, sau prea oneroase“.

La aceasta, cu mult fond de adevăr, ripostă dnul Bibicescu, zicând, că „media e un mijloc sigur de a înșela pe cineva, de a se rătăci în concludsiunea la care ea îl duce, căci din medie nu se vede nici câți sunt aceia, cari n'au de loc pământ, nici câți cei cari posedă mai puțin, nici câți au cantitatea medie, nici câți au mai mult“.

Astfel dnul Lahovary ajungea — grație calculului mediei — la concludsiua, că orice familie țărănească are în România peste 3 hectare pământ. Dar sunt foarte mulți, cari n'au nimic, alții cari au mult mai puțin ca 3 hectare. Luând dela aceștia, ușor se poate ajunge la concludsiua — rezultat matematic — că ori ce familie are 3 hectare. Ce păcat însă, că realitatea nu vrea să se potrivească calculului statistice, greșit făcute!

Sunt, din contră, spune dnul Bibicescu, 300.000 inși, cari de abia posed până la 2 hectare, și alți mulți, cari nu posed nimic.

Dar studiind înmulțirea populației putem vedea, că țărani degenerază. Buletinul direcțiunii generale a serviciului sanitar, la care se raportează dnul Bibicescu, dă următoarele cifre:

„Luăm cifrele perioadei 1893—1897. Populațiunea română în acest timp a dat următorul sporiu mediu:

Nașteri, la 1000 locuitori, 41.5. iar casuri de moarte 29.8. Prin urmare sporiu 11.7. Perioada anilor 1598—1902 Nașteri 39.2. Casuri de moarte, 26.6. Sporiu 12.7, la 1000 de suflete.

Sporiul Evreilor față cu al Românilor e însă mai mare. Românii au avut la 1898 sporiu la 1000 de suflete 10. Evreii 18. La anul 1899 Românii 14.7, Evreii 20, la 1000 de suflete.

Prin urmare, e neîndoios, că populațiunea română se găsește, în țara ei, comparată cu Evreii, într'o situațiune inferioară acelor. Bunăstarea e mai accentuată la Evrei, decât la Români.

Di Bibicescu adaugă apoi foarte interesante tabele statistice, din cari se poate vedea, că mortalitatea în primii ani ai vieții, pe când scade la orașe, crește foarte mult la sate.

Pelagra apoi — iarăș basată pe cifre oficiale și sigure, — se constată că face ravagii. „La 1880 au fost 10.626 pelagrosi, la 1905 au fost 100.000 aproape.“

Judecând apoi numărul celor dispenzați de armată, se vede reaua stare sanitară a satelor. Dintr'un raport al dlui Dr. Babeș se vede, că numărul dispenzaților a crescut în modul următor: La 1790—92 au fost 5. 6. La 1893—96 au fost 7, iar la 1897 au fost 8. 3 la sută dispenzați de armată, ca neapți. Di Bibicescu adaugă: „Cred ca aceasta serie de cifre dovedește, că nu suntem în drept să lăudăm bunăstarea materială a țărânului.“

Și tot așa, plină de date și de cifre e cartea dlui Bibicescu, scrisă, cum s'a spus, cu multă tragere de inimă pentru țărânul din România.

Cetitorii nostri vor constata deci, cu noi împreună, din aprecierile acestea reproduce din un ziar bucureștean, (nouă încă nu ne-a venit cartea dlui Bibicescu) că sunt și în România bărbați de frunte, cari recunosc, că până acuma prea puțin s'a făcut acolo pentru soartea țărânului și pentru îmbunătățirea stării lui materiale, ori chiar nimica. Iar de aci putem deduce, că fruntașii țării își vor da toate silințele, ca acuma, când chestia e la ordinea zilei, ea să fie rezolvată spre mulțămirea tuturor, spre lauda și gloria țării românești.

Insoțirile sătești sistem „Raiffeisen“.

Din raportul general al comitetului central către adunarea generală a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“, ce se va ținea Duminecă, în 29 Decemvrie n., în comuna Călnic, ni-s'a pus la dispoziție pentru a-l da publicității următorul interesant capitol, despre insoțirile de credit sătești sistem „Raiffeisen“:

Ne cuprinde un sentiment de legitimitate mulțămire sufletească, putând constata, cum de un timp încoaci nu am rămas isoțai în nisuițele, ce ni le-am dat din anii primi ai existenței Reuniunii noastre, pentru alcătuirea decât mai numeroase insoțiri de credit sătești, chemate a ridica nivelul moral și material al populațiunii muncitoare. Banul este o armă cu două tăisuri, dupăcum o spune foarte potrivit nemuritorul Raiffeisen. Bine întrebuințat, banul aduce foloase incalculabile, pe când rău folosit, aduce peirea hotărâtă. E mare lucru pentru poporul muncitor să câștige bunul, de care are lipsă, cu puțină cheltuială, să-l capete atunci, când are trebuință de el, în suma de care are trebuință și pe deasupra să fie, încât numai se poate, și controlat la întrebuințarea lui. Și mai e o recerință de mare preț și anume, ca din venitul curat al insoțirilor, să tragă și poporul datorăș oare cari foloase la acoperirea multelor și grelelor dări ce i-se croesc aproape zilnic. După modesta noastră părere și după experiențele de până aci, favorurile de sus nu le ofer decât insoțirile de credit sătești. Atențiunea, ce a început să se dea acestorfel de instituțiuni, ne va ușura în stăruințele noastre și astfel lucră-vom din răspuțeri la alcătuirea decât mai numeroase insoțiri de credit sătești.

În cele următoare scoatem la iveală rezultatele, la cari au ajuns insoțirile noastre de credit sătești, alcătuite cu concursul și la stăruința noastră.

1. Insoțirea de credit din Aoiu ne relatează, că înființată la 1898 cu 25 membri, la 31 Decemvrie 1906 numărul lor s'a urcat la 155. Părțile fundamentale ale membrilor dau suma de 3100 cor. Deponenții are 38, cu minimal de cor. 1.60 și cu maximal de cor. 6620. Suma depunerilor e de cor. 25,151.73. Numărul împrumuturilor a fost cor. 218, cu minimal de cor. 20 și cu maximal de cor. 1000. Suma împrumuturilor acordate e de cor. 41,316.63. Împrumutul în cont curent e de cor. 12,923.16. Fondul de rezervă al insoțirii e de cor. 1,808.94 și cel de binefacere de cor. 288.78. Profitul net, realizat în 1907, e de cor. 503.35. Drept îmbunătățiri introduse în viața economilor din partea locului dela înființarea insoțirii încoaci se semnaleză: numeroase zidiri economice de material solid; cumpărarea de moșii din comunele învecinate, îmbunătățirea soiului de vite și cultura poamelor pe scară mai întinsă. O parte însemnată a membrilor au folosit împrumuturile la trecerea în America, de unde mulți s'au reintors cu sume de coroane 2000—4000. Ca lucrare de interes general i-se mai atribue insoțirii și împrejurarea, că 26 membri ai ei întovărășindu-se, au cumpărat o mașină de îmblătit cu coroane 5000, contrași dela insoțire. Atât motorul de benzin cu putere de 4 cai, cât și batoza, fiind ușoare de transportat, sunt foarte acomodate pentru proprietarii mici din comunele situate la locuri deloase. Revisuirile la insoțire le-a îndeplinit revisorul nostru general dl C. Herța, șef-comptabil în Săliște. Prezident al insoțirii e Antoniu Gherman, econom, iar casar Nicolae Iosif, învățător.

2. Insoțirea din Apoldul-român numără 200 membri, fiind părțile fundamentale ale lor de cor. 4000. Deponenți are 19, cu minimal de cor. 7.47 și cu maximal de cor. 2000. Suma depunerilor e de cor. 13,260. Împrumuturi acordate are 212, cu minimal de cor. 32 și cu maximal de cor. 2,176. Suma acestora e de cor. 61,814.41. Datoria în cont curent a insoțirii e de cor. 42,241.46. Dela întemeiere insoțirea arată un profit de cor. 5,218.33, din cari cor. 3,936.33 e fondul de rezervă și cor. 1,218.74 cel de binefa-

cere. In 1906 a avut profit net de cor. 1,011-39. In raportul însoțirii ce ni-s'a trimis, se scot la iveală vrednicile revizorului nostru general, ale dlui C. Herța, care a contribuit la purtarea cu mai multă ușurință a comptabilității; la reducerea dării etc. Prezident al însoțirii e Ioan Orăștian, paroh, iar casar Ioan Beu, primar.

3. Insoțirea de credit din Loman numără 112 membri; are 30 deponenți cu minimul de cor. 2 și cu maximul de cor. 2,070.—. Suma depunerilor e de cor. 9,365-98. Imprumuturi acordate are 152, cu minimul de cor. 20 și cu maximul de cor. 1,400. Suma acestora e de cor. 24,574. Fondul de rezervă al însoțirii e de cor. 566-16, iar profitul realizat în 1906 de cor. 499-39. Revizia a îndeplinit-o dl C. Herța. Prezident al însoțirii e parohul Petru Cucuian, iar casar Ioan I. Alesie, econom.

4. Insoțirea din Pianul-inferior, înființată în 1905 cu 83 membri, numărul acestora l-a urcat la 120. In primul an ea a acordat împrumuturi cu 10%, reduse în 1906 la 8% interese. Deponenți are 35, cu minimul de 10 și cu maximul de cor. 3,800, fiind suma depunerilor de cor. 8,727-13. Imprumuturile acordate sunt cu minimul de 20 și cu maximul de cor. 2,000, suma totală a acestora fiind de cor. 56,896. Imprumul în cont curent e de cor. 46,110-66. Fondul de rezervă e de cor. 175-77, iar profitul curat din 1906 de cor. 421-76. Direcțiunea însoțirii intenționează să înființeze o tovarășie pentru asigurarea vitelor și să aranjeze expoziții de vite împreună cu premii. Revizia la însoțire a efectuat-o dl Herța. Prezident al însoțirii e Ioan G. Androne, econom, iar casar dir. școl. Teodor Trifa.

5. Insoțirea din Pianul-superior, cu drept cuvânt se poate mândri cu faptul, că a scos pe mai mulți economi dela „săpă de lemn“, răscumpărându-le averea împovărată și predându-le iarăși. Numărul membrilor ei s'a urcat la 315. Depunerile la însoțire, cu minimul de cor. 20 și cu maximul de cor. 6,684, dau sumă de cor. 64,197-05, afară de părțile fundamentale de cor. 6,320.—. Datorași are 369 cu minimul de cor. 20 și cu maximul de cor. 1,000.—, suma pretenziunilor ei fiind de cor. 77,678.—. Fondul de rezervă al însoțirii e de cor. 6,017-89. Imprumul în cont curent al însoțirii l-a redus la cor. 927-19, prin urmare ea în curând nu mai e avizată la credite străine. Profitul net realizat în 1906 e de cor. 1463-37. Prezident al însoțirii e parohul Vasile Oana.

6. Insoțirea din Rechita numără 93 membri; are 16 deponenți, cu minimul de cor. 20 și cu maximul de cor. 1,000.—, suma depunerilor fiind de cor. 7,497-17. Imprumuturile acordate, cu sume dela 20—400 cor., dau suma de cor. 17,759.—. Fondul de rezervă al însoțirii e de cor. 585-91; iar profitul realizat în 1906 de cor. 335-41. Prezident al însoțirii e parohul Ioan Ghișa. Dl Herța a revăzut socoțile.

7. Insoțirea din Roșia-săsească și-a urcat numărul membrilor la 64, dovadă aceasta, o spune direcțiunea compusă exclusiv din țărani, că trebile însoțirii merg cât se poate de bine. Deponenți are 20 cu minimul de 50 și cu maximul de cor. 1,300, fiind depunerile de cor. 9,370-48. Pretenziunile însoțirii, cu sume dela cor. 2.— până la cor. 500.—, dau suma de cor. 17,070.—. Capitalul neatacabil reprezintă suma de cor. 1,891-80, fondul de rezervă cor. 945-91, realizând în 1906 un profit net de cor. 242-81. Prezident al însoțirii e Aurel Ganea, iar casar Toma Mecriș, ambii economi.

8. Insoțirea din Mohu, înființată la 1898, la finele anului 1906 are 214 membri. Deponenți are 23, cu minimul de 20 și cu maximul de cor. 3,000.—, suma totală a depunerilor fiind cor. 23,597-69, care cu părțile fundamentale de cor. 4,280.—, dau suma de cor. 27,877-69, și cu fondul de rezervă de cor. 1,787-26, suma de cor. 29,664-95. Pretenziuni are cor. 21,661-26. Câștigul realizat în 1906 e de cor. 449-62. Intre activele însoțirii se numără cumpărarea unei pășuni cu cor. 6,186-37, folosită de toți membrii fără vr-

taxă. Cum datoria însoțirii e abia de cor. 442-30, nici această bancă nu e avizată la credit străin. Dl Herța a revidat și socoțile acestei însoțiri. Prezident al însoțirii e Ioan Simion, iar casar Simion PISOIU, ambii economi.

(Va urma.)

NOUȚĂȚI.

Pentru catedrală. Dna *Isabela Pastiu*, din Constanța (România) donează pe sama fondului bis. catedrale din Sibiu, 10 franci.

Casa magnaților ține ședință, mâne, Sâmbătă, pentru a vota legile votate deja din partea dietei.

Turneul Z. Bărsan. Artistul nostru dl *Z. Bărsan* va începe un nou turneu de teatru, în cursul carnelului ce vine. Va merge în toate orașele cu public românesc, unde a fost primit bine până acum și va merge și în altele, unde va fi invitat. Are un repertoriu ales, compus în mare parte din piese originale românești. Turneul îl va începe în Brașov, unde va juca a doua zi de Crăciun.

Masa studenților din Brașov a primit dela comunitatea de avere din Caransebeș 200 coroane și dela Reuniunea femeilor române din Brașov 200 cor.

Conferențele despărțământului Sibiu. Anunțăm on. public, că Dumineca viitoare nu se va ține prelegere în Casa Națională. După oarecare întrerupere se va aduce la cunoștință termenul, când se va relua cursul.

Pentru „Tribuna“. Confrații dela „Tribuna“ sunt rugați să nu dea uitării faptul, că rehabilitarea dlui *Burdia*, pentru greșala comisă în contra bisericești sale, nu mai avem să o facem noi, după ce forul cel mai competent, *sinodul eparhial din Caransebeș*, presidat de P. S. Sa episcopul *Nicolae Popeo*, a făcut-o deja în sesiunea anului acestuia, luând la cunoștință retractările dlui *Burdia*.

Rectori. La universitatea din București a fost numit rector dl *Dimitrescu-Iași* iar la universitatea din Iași dl *Dr. Bogdan*.

Pentru măcelul dela Cernova. Aproape toate zările slovace au fost date în judecată pentru articolele scrise ori rapoartele publicate despre vărsarea de sânge dela Cernova.

In favorul lui Hlinka. Număroase reuniuni catolice din Boemia și Moravia, apoi preoții din Olmütz și din alte decanate, au trimis rugări Papei dela Roma, ca să rehabiliteze pe preotul *Hlinka*, de present în temnița de stat din Seghedin.

Scarlatina în București. In capitala României, orașul București, grasează scarlatina în măsură atât de mare, încât toate școlile au fost închise, până după Crăciun.

Dela despărțământul Sibiului al „Asociațiunii“. Din însărcinarea comitetului despărțământului Sibiu s'a început ținerea unui șir de *șezători literare* în comuna *Roșia-săsească*. Inceputul l-a făcut tinărul paroh de acolo *Constantin Moldovan* vorbind despre „*Originea poporului român*“. Poporul adunat, la vre-o 200 inși, asculta cu deosebită plăcere interesantele și pentru el până acum necunoscutele date din trecutul strămoșilor săi. La urmă un tinăr a declamat poesii despre gloria părinților noștri, întărind dragostea către înaintași și oțelind încrederea în însușirile frumoase ale poporului nostru. La urmă însuși poporul a cerut, ca asemenea șezători să se mai țină. Ele se vor și continua în cursul acestei ierni.

Daruri de Crăciun săracilor noștri. La apelul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ pentru daruri de împărțit între săracii noștri la Nașterea Mântuitorului I. Christos au mai dat: Institutul de credit și economii „*Albina*“ 20 cor., N. N. 1 cor., doamna Emilia Dr. Russu 4 cor., N. N. 1 cor., Ioan Sociu, în amintirea mult regretatei învățătoare din Sighișoara Cornelia Ciceiu 4 cor.

Catedre noi. La universitatea din Budapesta se vor înființa cu începerea anului școlar viitor două catedre noi, una la facultatea teologică, pentru oratoria bisericească și alta la facultatea filosofică, pentru istoria muzicii.

Sunt mulți funcționari! Guvernele din trecut n'au făcut alta, decât au creat la oficii publice, în cari să-și poată căpăta aderenții. Așa am ajuns, că la noi sunt mai multe posturi de oficioși publici, decât în ori care alt stat moderu din lume. Lucrul acesta începe să-l înțeleagă actualul guvern, și începe să de la o parte tot ce nu e de trebuială. Astfel ministrul-prezident *Weberle* a șters din budgetul anului viitor toate posturile de prisos dela prezidenția ministerială, făcând prin aceasta o economie de 40,000 coroane la an. De-ar face și ceilalți ministri așa!

Congres învățătoresc se ține în România, în orașul Craiova, în zilele de 28, 29 și 30 Decemvrie v. cu programul următor: In 28 Decemvrie serviciu divin și conferență despre reforma învățământului primar rural. In 29 Decemvrie discuții asupra temei acesteia, și conferență despre obligativitate. In 30 Decemvrie diferite comunicări și votarea rezoluțiilor, apoi modificarea statutelor și alegerea consiliului.

Sinucidere. Comerciantul Rona Simion din Budapesta s'a dus în cimiter și acolo s'a împușcat, rămânând mort pe loc. Era de 35 ani. La el s'a aflat o scrisoare, adresată poliției, în care nefericitul blăstăma pe cei ce l-au dus acolo, ca să-și curme singur viața.

Adjuncți de notari. In budgetul ministeriului de interne pentru anul viitor e trecută suma de 150,000 cor., pentru dotarea adjuncților de notari, cari se vor afla de necesari în comunele mai mari, pentru resolvarea mai grabnică a agențelor administrative. Comunele mari, cari au trebuință de adjuncți de notari, să ceară deci dela guvern dotație pe nume lor.

Tragedie familiară. O păreche tinăra din Lisabona voia să plece în voiaj de nuntă, și mergea cu trăsura încărcată cu cufere și cu cutii la gară. Pe drum tinăra soție voind săși tocmească pălăria, a scos ochiul bărbatului ei cu acul din pălărie. Voiajul de nuntă a fost întrerupt, iar biata muere, în desperarea ei, s'a împușcat. Bărbatul ei se afla în tratare medicală. Medicii spun, că va perde și vederea dela celalalt ochiu.

Stat evreesc. Un Evreu cu numele *Kenward* a testat din averea sa 60,000 de franci pentru cumpărarea unui teritor deștut de vast în Palestina, pentru a se întemeia acolo un stat evreesc. Cum însă testatorul a determinat teritoriul și a dispus, că el să se extindă de aici până aici, prin ce s'a amestecat în drepturi de proprietate deja existente, judecătoria i-a nimicit testamentul și a dat averea rudenilor. Poatecă aceasta a și voit — testatorul.

Din despărțămintele „Asociațiunii“

Comitetul despărțământului Bred al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ a adresat frunțașilor de pe teritoriul aceluia despărțământ următorul apel:

„De peste 40 de ani avem „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ și nici până astăzi ideea acestei însoțiri n'a străbătut de ajuns în straturile largi ale poporului nostru. Mulți dintre cărturarii noștri abia-i știu de nume, altora le ajunge plăcerea din când în când a unor taxe, iar grosul țărâniei, câtă vreme nu simte binefacerea ei, nu-i va putea înțelege nici rostul.

Vremurile noae nu ne îngăduie să stăm nepăsători. Sbuiciumările luptei pentru traiu s'au întezit. In omenire ca și în natura indivizii slabi sunt meniți a forma îngrășemintea terenului pentru cei tari. Popoarele înapoiate tot mai mult suntu bite economicește popoarelor, ce stau pe o treaptă mai înaltă a culturii.

Astăzi mai mult ca ori când poporul nostru, rămas îndărăptul altora, are lipsă de luminile și de tot ajutorul fiilor săi aleși.

Dreptaceea, apelăm cu toată căldura la sentimentele de bine ale dv. pentru a sprijini din toate puterile scopurile culturale ale „Asociațiunii“ noastre, de ocamdată pe următoarele căi:

1. Mijlocul cel mai puternic pentru deșteptarea și luminarea maselor sunt cărțile, scrise pe înțelesul mulțimei. Comitetul „Asociațiunii“ an de an tipărește carticele pentru popor, ajută foaia „Țara Noastră“ redactată de poetul O. Goga și a hotărât, că acolo, unde sunt cel puțin 4 membri ajutători cu taxe anuale de 2 cor. de în dar toate cărțile sale pentru a întemeia o bibliotecă a poporului din acel sat. De cumva aveți o asemenea bibliotecă, vă rugăm a stărui pe toate căile pentru

folosirea ei, împărțind cărți și chiar cetind sătenilor în Dumineci și sărbători cecece aflați mai de folos, iar cu sfârșitul anului să binevoiați a ne raporta, câți cetitori au fost și ce cărți s'au cetit mai mult? La cerere bucuros vă dăm o listă a cărților, ce ar fi de procurat și cari astăzi se află în ediții foarte ieftine, abia cu câți-va fileri. Iar de nu aveți asemenea bibliotecă, vă rugăm a pune toate silințele pentru a căpăta membrii la „Asociațiune“, și a ne înștiința, ca să putem întemeia cât mai în grabă în comuna dv. o agentură și o bibliotecă poporală, dându-vă cărțile edate de „Asociațiune“.

2. Doară nicăiri în țară nu e mai mare numărul analfabeților decât în părțile noastre. Situația școalelor noastre s'a îngreunat nespun, și dacă noi cărturarii nu vom pune umăr la umăr să ajutăm sătenilor, pe viitor numărul analfabeților noștri va fi și mai mare, iar cu oameni, cari nu știu scrie și ceti, nu se poate face nici un progres. De aceea, vă rugăm cu toată căldura, să începeți cursuri pentru învățarea scrisului și cetitului. Cu metoda sunetelor vii alui Gabel, cuprins în abecedarul de I. Vuia (tipografia diecesană, Arad), în câteva Dumineci se pot ajunge rezultate uimitoare, numai voință să fie. Va asigurăm, că oamenii vor cerceta regulat și cu toată voia aceste cursuri. In Brad am început un asemenea curs și bucuros vă stăm în ajutor cu toate deslușirile de lipsă.

3. Negoțul și meseriile sunt foarte străine săteanului nostru. E de prisos a vă desfășura ce însemnătate au acestea și cât de mare datorință avem să îndemnăm neîncetat poporul la îmbrățișarea lor. Comitetul cercual al despărțământului nostru prin membrul său Dr. I. Radu se însărcinează a îngriji de plasarea băieților la măestri vrednici. Vă rugăm deci a comunica dlui Dr. I. Radu câți băieți din satul dv. vor să fie aplicați la negoț și meserii, cu numele și etatea. Vom nuzui, ca să capete aplicație, fără ca părinții să aibă ceva spese.

4. Ministrul de agricultură al țerii noastre sub nr. 90835/907 anunță, că pe primăvara anului viitor va avea de împărțit un număr însemnat de oltoi din școlile de pomi ale statului. Și fiindcă preoților, învățătorilor și țărănilor — la cerere — le dă cu prețuri foarte reduse, abia cu 10 fileri bucată și fiind aceste oltoi cultivate cu pricepere de experți și fiind de soiuri alese, cari dau roade în curând, — vă îndemnăm să vă folosiți de acest favor pentru întreaga comuna DV. Formulare de cereri vă dăm bucuros de aici. Terminul ultim până la care trebuie înaintate aceste cereri e 31 Decemvrie. Prin întervenirea deputatului nostru Vasile Dămian la ministru sperăm, că vom căpăta un număr frumos de oltoi.

Vă invităm, deci înscrieți-vă de membri ordinari (cu 10 cor.) ori ajutători (cu 2 cor.) pe an la Asociațiune, cereți oltoi și sprijiniți măestrile și negoțul!

Glasul părinților noștri, cari ne-au pus merinde la școală, îndurerat ne cere să îngrijim și de ceilalți fii ai lor, de frații noștri rămași în întunerecul și sărăcia satelor.

Sperăm, că înțelegeți acest glas!

Brad, la S. Andrei 1907.

Comitetul despărțământului Brad al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Dr. *Pavel Oprîșa* director. *Traian Suci* notar.

Posta-redacției.

Dlul I. M. în Săliște. Cartea de care ne scrii nu ni s'a trimis.

Teatru.

Vineri: *Die lustige Witwe*, operetă.

Sâmbătă: Beneficiul *Stolfa*, *Das Vierte Gebot*, dramă.

Putere nouă

aduce Emulsiunea lui SCOTT, când toate celelalte mijloace rămân fără efect. Este periculos a experimenta cu mijloace dubioase, când sănătatea este în joc și este vorba de

stadiuri de slăbiciune

precum le găsim la **reconvalescenți**, sau în urma lipsei de sânge, boalelor de plumăni sau escedărei în lucru. Cine e cuminte, acela folosește fără întârziere acel mijloc, care în nenumerate cazuri de slăbiciuni de orice fel, fără excepție, s'a dovedit de efectuos și sigur și acest mijloc se numește Emulsiunea lui SCOTT. 5 (276) 3—5
Prețul unei sticle originale C. 2-50.
De cumpărare în toate farmaciile.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semn de garanție al experientei lui SCOTT.

